

Kopīgais ekspertu atzinums studiju programmas licences saņemšanai
studiju virziena ietvaros

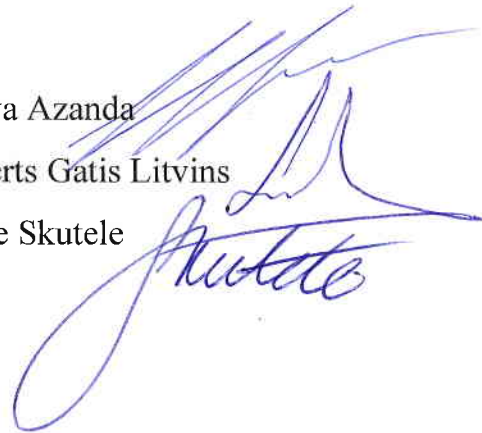
**AKADĒMISKĀ MAĢISTRA STUDIJU PROGRAMMA
“TIESĪBAS UN TEHNOLOĢIJAS”**

RĪGAS JURIDISKĀ AUGSTSKOLA

Eksperti rekomendē licencēt studiju programmu.

Eksperti:

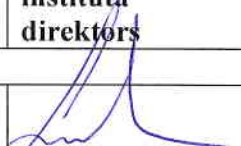
1. Akadēmiskās informācijas centra izvēlēts eksperts Ieva Azanda
2. Latvijas Darba devēju konfederācijas deleģētais eksperts Gatis Litvins
3. Latvijas Studentu apvienības deleģētais eksperts Signe Skutele

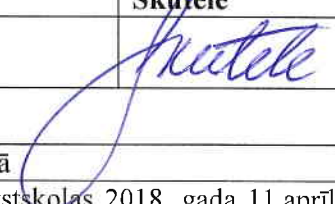

16.07.2018.

Informācija par ekspertiem

Vārds	Ieva	Uzvārds	Azanda
Darbavieta	ZAB Azanda&Associates	Amats	Zvērināta advokāte
Grāds/ profesionālā kvalifikācija	LL.M.		
Apliecinu, ka, vērtējot studiju programmu, man NAV interešu konflikta			

Latvijas Darba devēju konfederācijas deleģētais eksperts			
Vārds	Gatis	Uzvārds	Litvins
Darbavieta	Latvijas Zvērinātu notāru padome	Amats	Latvijas Notariāta institūta direktors
Grāds/ profesionālā kvalifikācija	Dr.iur.		
Apliecinu, ka, vērtējot studiju programmu, man NAV interešu konflikta			

Latvijas Studentu apvienības deleģētais eksperts			
Vārds	Signe	Uzvārds	Skutele
Apliecinu, ka, vērtējot studiju programmu, man NAV interešu konflikta			

Vizīte uz augstskolu	2018. gada 19. jūnijā
Atzinums sniegts, pamatojoties uz vizītes laikā veiktajiem novērojumiem un šādiem avotiem	Rīgas Juridiskās augstskolas 2018. gada 11.aprīļa iesniegums par studiju programmas "Tiesības un tehnoloģijas" licencēšanu, ar tā pielikumiem un 2018. gada 31. maijā iesniegtajiem papildinājumiem.

Informācija par studiju programmu

1.	Augstskolas nosaukums	Rīgas Juridiskā augstskola
2.	Studiju virziena nosaukums	Tiesību zinātne
3.	Studiju programmas studiju virzienā	Akadēmiskās bakalaura studiju programmas: Tiesības un business (43380), Tiesības un diplomātija (43380). Akadēmiskās maģistra studiju programmas: Starptautiskās un Eiropas tiesības (45380), Tiesības un finanses (45380), Starptautiskās publiskās tiesības un cilvēktiesības (45380), Eiropas Savienības tiesības un politika (45380), Pārrobežu komerciesības (45380), Juridiskā lingvistika (45380).

		Profesionālā maģistra studiju programma: "Starptautiskās un Eiropas tiesības" (47380) Doktora studiju programma "Starptautiskās un Eiropas tiesības" (51380)
4.	Studiju programmas nosaukums	Akadēmiskā maģistra studiju programma "Tiesības un tehnoloģijas"
5.	Studiju programmas izglītības klasifikācijas kods	45380
6.	Studiju programmas īstenošanas valoda	angļu
7.	Studiju programmas īstenošanas veids un forma (arī tālmācība)	Pilna laika klātienē - 1 gads
8.	Studiju programmas īstenošanas vieta	Rīgas Juridiskā augstskola, Strēlnieku iela 4 k.2, Rīga, LV-1010
9.	Iegūstamais grāds vai profesionālā kvalifikācija vai iegūstamais grāds un profesionālā kvalifikācija (kods profesiju klasifikatorā)	Sociālo zinātņu maģistra grāds tiesībās un tehnoloģijās

I. Studiju programmas izveides pamatojums un atbilstība studiju virzienam un augstskolas vai koledžas stratēģijai

Novērtējot kritēriju, lūdzam analizēt šādus aspektus:

1. Studiju programmas izveides pamatojums un izstrādes process;
2. Studiju programmas atbilstība augstskolas/ koledžas studiju virzienam un augstskolas/ koledžas stratēģijai;
3. Studiju programmas atbilstība nozares tendencēm Eiropas Savienības valstīs un pasaulē;
4. Studiju programmas attīstības perspektīvas.

Analīze

Kā norādīts Rīgas Juridiskās augstskolas (turpmāk – RJA) iesniegumā, sagatavojot studiju programmu "Tiesības un tehnoloģijas", tika izvirzīts stratēģisks mērķis – pētīt attiecības starp tiesībām un tehnoloģijām, pievērsties atsevišķām, bet savstarpēji saistītām tēmām, kas savukārt sasaista tiesiskos un regulatīvos aspektus ar tehnoloģiju attīstību. Mērķis atbilst Latvijas un arī Eiropas Savienības mērķim, ka augstākajai izglītībai ir efektīvi jāreaģē uz mainīgajām sabiedrības un darba tirgus prasībām.

RJA pamatoti atsaucas uz nepieciešamību pēc starptautiskā vidē izglītotiem speciālistiem. Jaunā programma sekmēs augstskolas konkurētspēju un dos iespēju piesaistīt vēl vairāk Latvijas un ārvalstu studentus, kā arī nodrošinās mūsdienās tik svarīgos ekspertus, kuriem būs zināšanas gan tiesībās, gan tehnoloģijās. RJA iesniegumā nav sniegts izvērstais pamatojums, ar ko RJA programma atšķirsies no Tartu Universitātes programmas, tomēr ekspertu un augstskolas pārstāvju tikšanās laikā tika gūta pārliecība, ka RJA apzinās abu augstskolu konkurenci un RJA priekšrocības.

Ziņojumā ir sniegts pietiekams pamatojums studiju programmas izveides nepieciešamībai. Var piekrist, ka programmā tiks nodrošinātas zināšanas, kas nepieciešamas, lai atbalstītu

Latvijas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sektora un inovatīvās ekonomikas attīstību (raksturojuma 5.lpp.).

Studiju programma izstrādāta pārdomāti, izvērtējot dažu citu Eiropas Savienības valstu augstskolu, piem., Ļubļanas Universitātes (Slovēnija), Portsmutas Universitātes (Lielbritānija), Tartu Universitātes (Igaunija), Leidenes Universitātes (Nīderlande), pieredzi un Latvijas tirgus dalībnieku vērtējumu un priekšlikumus, tajā skaitā viedokļus, kas iegūti tehnoloģiju konferencē Baltijā “*TechChill*”. Programmas izstrādes procesā augstskola iesaistīja un sadarbojās ar nozares pārstāvjiem (juristiem un tehnoloģiju ekspertiem).

Programmas izstrāde uzsākta jau 2017. gadā, līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka studiju programma nav tapusi un izstrādāta sasteigtīgi, bet ir pārdomātu un izsvērtu lēmumu rezultāts.

RJA attīstības stratēģija 2012.-2017. gadam ietver vairākus mērķus, ko augstskola vēlas sasniegt. Viens no šiem mērķiem ir paplašināt RJA piedāvājumu starptautisko tiesību jomā un sekmēt vēl tālāku studiju procesa un pētniecības internacionalizāciju, nostiprinot RJA statusu ne tikai Baltijā, bet arī plašākā reģionā. Tāpat viens no stratēģijas mērķiem ir nodrošināt starpdisciplināru pieeju studiju procesā.

No RJA iesnieguma, studiju programmas raksturojuma un ekspertu sarunas ar augstskolas pārstāvjiem izriet, ka studiju programma “Tiesības un tehnoloģijas” piesaistīs ārvalstu studentus un arī Latvijas studentus studijām angļu valodā un nodrošinās augstvērtīgu juridisko izglītību starptautiskā vidē.

Var secināt, ka jaunā studiju programma iederas augstskolas stratēģijā un sekmēs augstskolas izvirzīto mērķu sasniegšanu. Specializācija tehnoloģijās atbilst augstskolas specializācijas virzienam, un atbilstu līdz šim praktizētajai starpdisciplinārajai metodei. Programmas īstenošana sekmēs vēl tālāku studiju procesa un pētniecības internacionalizāciju. Studiju programma “Tiesības un tehnoloģijas” ļaus paplašināt RJA piedāvājumu starptautisko tiesību jomā un vairāk piesaistīt ārvalstu studentus un mācībspēkus.

RJA savā iesniegumā un arī sarunās ar ekspertiem sniedza skatījumu un vērtējumu par tiesību un tehnoloģiju programmām Eiropas Savienībā, ASV un Kanādā. Īpaša vērība pievērsta divām - Tartu universitātes maģistra studiju programmai “Informācijas tehnoloģiju tiesības” un Leidenes universitātes maģistra studiju programmai “Tiesības un digitālās tehnoloģijas”. Šajā salīdzinājumā RJA studiju kursi ir salīdzināti ar abu ārvalstu augstskolu līdzīgiem studiju kursiem.

Var piekrist, ka gandrīz visās aplūkotajās programmās uzmanības centrā ir intelektuālā īpašuma tiesības. Tas saistās gan ar to, ka tehnoloģiju laikmetā intelektuālais īpašums ir galvenā īpašuma forma, kas pieder tehnoloģiju uzņēmumiem, gan arī tāpēc, ka informācijas tehnoloģiju izmantošana aizvien biežāk aizskar un pat apdraud intelektuālā īpašuma tiesības. RJA izstrādātā maģistra studiju programma savā saturā ir ietvērusi pamatkursus, kas ietverti arī to studiju programmu saturā, ar kurām RJA ir veikusi salīdzinājumu. Papildus RJA studiju programma piedāvā padziļinātus tiesību kursus un kursu tehnoloģiju attīstības tendencēs, kā arī tiek veltīta uzmanība akadēmiskajai pētniecībai. Tomēr lielāku RJA studiju programmas unikalitāti nodrošinātu vēl tas, ja tajā kā studiju kurss tiktu nodrošināts ievads tehnoloģijās un tehnoloģiju zinātnē.

Līdz ar to var secināt, ka RJA studiju programma "Tiesības un tehnoloģijas" atbilst nozares tendencēm Eiropas Savienības valstīs un pasaulē. Nav noliedzams, ka tehnoloģiju ietekme uz personām un tiesībām jau pastāv un ietekmes īpatsvars, visticamāk, tikai pieaugs. Tāpēc arī Latvijai ir nepieciešama starpdisciplināra studiju programma, kurā studentiem iespējams padziļināti iegūt zināšanas un prasmes par to, kā informācijas un komunikācijas tehnoloģijas maina tiesisko regulējumu un konkrētas tiesību nozares, piem., intelektuālā īpašuma tiesības, personas datu aizsardzības tiesības, tādējādi ietekmējot personas tiesības un pienākumus.

Studiju programmas attīstības perspektīvas minētas raksturojumā(12.lpp.) un izklāstītas ekspertu tikšanās laikā ar augstskolas studiju programmas vadītāju un mācībspēkiem. Sarunās pamatoti tika norādīts, ka jaunas idejas programmas attīstībai radīsies programmas īstenošanas laikā, jo augstskolai klūs zināma šobrīd vēl nezināma informācija. Jaunu informāciju plānots iegūt arī no Latvijas jaunuzņēmumu asociācijas *Start-in.lv*. Papildus norādāms, ka RJA jau šobrīd varētu skaidrāk definēt esošās programmas stiprās un vājās puses, kam nākotnē būtu pievēršama uzmanība.

RJA studiju programmas perspektīvas lielā mērā ir atkarīgas no tā, cik sekmīgi izdosies piesaistīt plānotos studentus. No vienas puses, programmas īstenošana angļu valodā varētu ļaut piesaistīt studentus ne vien no Latvijas, bet arī citām valstīm. No otras puses, nav iespējams prognozēt potenciālo studentu motivāciju studēt šajā programmā. Proti, studenti varētu izvēlēties studēt savas valsts augstskolās vai Tartu Universitātē, kurā studijas arī notiek angļu valodā, Igaunija ir atpazīstamāka kā tehnoloģiju valsts, Tartu Universitāte ir augsti novērtēta starptautiskajos rangos un Tartu Universitātes studijas maksa ir gandrīz divreiz mazāka, nekā plānots RJA. Turklāt arī citu augstskolu programmu attīstības pasākumi var ietekmēt RJA programmas attīstību.

Secinājumi, norādot stiprās un vājās puses

Var secināt, ka licencēšanai pieteiktā studiju programma atbilst RJA studiju virzienam un stratēģijai. RJA ir sniegusi pietiekamu pamatojumu studiju programmas izveides nepieciešamībai. Studiju programma atbilst nozares tendencēm Eiropas Savienībā. Studiju programma izstrādāta pārdomāti un sadarbībā ar nozares pārstāvjiem (juristiem un tehnoloģiju ekspertiem). Stiprās puses ir līdzšinējā augstskolas pieredze starpdisciplināro programmu īstenošanā, profesionālie pasniedzēji starptautiskajās tiesībās un Eiropas Savienības tiesībās, sadarbība ar tehnoloģiju nozares pārstāvjiem. Vājā puse ir studiju programmas attīstības perspektīvu nepietiekama formulēšana.

II. Studiju programmas pārvaldība

Novērtējot kritēriju, lūdzam analizēt šādus aspektus:

1. Studiju programmas pārvaldības efektivitāte;
2. Sabiedrības, tajā skaitā darba devēju, nozares darba devēju organizāciju un citu nozares organizāciju, iesaistes studiju programmas izveidē un turpmākajā pilnveidē raksturojums
3. Studējošo iesaistes studiju programmas izveidē un turpmākajā pilnveidē (tajā skaitā augstskolas/ koledžas plānotais darbs ar studējošo aptauju rezultātiem) raksturojums
2. Atbilstība Standartu un vadlīniju kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG) 1. daļai.

Analīze

RJA ir pienācīgi organizēta studiju programmas pārvaldība. Galvenās organizēšanas funkcijas veic studiju programmas direktors, sadarbībā ar akadēmisko un vispārīgo personālu, tāpat arī notiek sadarbība ar maģistrantūras programmu vadītāju. Programmas pārvaldībā iesaistās arī RJA direktors, rektora pienākumu izpildītājs, valde. RJA ir savs Senāts un Satversmes sapulce, kas ir koleģiālas institūcijas un kurās piedalās arī studējošie. Katras studiju programmas īstenošanā iesaistītās personas pienākumi un tiesības ir skaidri sadalītas un noteiktas. Studiju programmas raksturojumā ietverta atsauce uz iekšējiem dokumentiem, kuros tiek aprakstīta arī iespēja noteiktus lēmumus apstrīdēt, skaidri nosakot tam soļus. Pārvaldības struktūrai ir skaidri noteikta shēma, kas pieejama iesnieguma pielikumā nr.6.

Iesniegumā ir ļoti īsi pieminēta sabiedrības iesaiste studiju programmas izveidē un pilnveidē, kas pamatā balstās uz darba devēju iesaisti. Pamatā darba devēju iesaiste plānota kā darba devēju vieslekcijas un meistarklases, kas tiks veidotas atvērtā veidā, tātad pieejamas arī citiem, kā arī darba devēju aptaujāšana, lai veiktu studiju programmas pilnveidošanu. Iesniegumā nav norādīts, cik regulāras šīs aptaujas būs un kur tās tiks izskatītas.

Saskaņā ar Augstskolu likumu katras augstākās izglītības iestādes pārvaldībā jāiesaista arī studējošie, līdz ar to RJA ir nodrošināta studējošo pārstāvniecība Senātā. Tāpat tiek veikta studējošo anketēšana, pieejamie rezultāti tiek izvērtēti un studējošie sniedz nepieciešamās rekomendācijas. Tiek nodrošināta RJA studējošo pašpārvaldes tikšanās ar programmas direktoru, lai apspriestu programmas attīstību. Par pašu iesaisti šajā konkrētajā studiju programmas izveidošanā ir īss, formāls apraksts, kurā ietvertas iepriekš minētās darbības, kas jau šobrīd tiek veiktas saistībā ar citām programmām, piemēram, anketēšana, studējošo pašpārvaldes tikšanās ar programmas direktoru, rekomendāciju un uzlabojumu izskatīšana Senātā. Studējošo aptaujas dati, saskaņā ar ziņojumu, tiks izskatīti ik gadu Senāta sēdēs. Senātā tiks skatīti un izvērtēti kvantitatīvie rādītāji – uzņemto studentu skaits un absolventu skaits. Tomēr pārsvarā visi uzlabojumi tiks pārrunāti studējošo tikšanās laikā ar studiju programmas direktoru.

RJA ir izstrādāta Kvalitātes politika, kas nosaka kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipus. Kā pamatprincipi tajā ir noteikti – studentu centrēta pieeja, izcilība studijās un zinātniskajā darbībā, ilgtspējīga un atbildīga sadarbība ar sabiedrību. Studiju programmas raksturojumā nav skaidri aprakstīts politikas ieviešanas, pārraudzīšanas un pārskatīšanas process, kā arī atspoguļota saikne starp pētniecību un mācīšanos, kā to nosaka ESG vadlīnijas.

Studiju programmas saturs un īstenošanas mehānisms ir izstrādāts atbilstoši studiju programmas mērķim. ESG ir noteikts, ka programmas apguves rezultātā iegūstamai kvalifikācijai ir jābūt skaidri noteiktai un aprakstītai. Iesniegumā ir pamatojums iegūstamā grāda nosaukumam, tomēr rodas šaubas par tieši šāda grāda piešķiršanas nepieciešamību, pamatojot to ar analogiju saistībā ar citām RJA esošām studiju programmām, kā arī, aplūkojot studiju programmas saturu un iesaistītos mācībspēkus. Piemēram, līdzīgā programmā Tartu Universitātē, kurā ir lielāks uzsvars uz tehnoloģijām nekā RJA piedāvātajā studiju programmā, grāds tiek piešķirts tikai tiesību zinātnē. Līdz ar to nav skaidra pamatojuma, kāpēc RJA vēlas piešķirt grādu tiesībās un tehnoloģijās.

Kā viena no vērtībām arī Kvalitātes politikā ir noteikta studentu centrēta izglītība, kas balstās dažādu pieeju mācīšanas metodēs, iekļaujot seminārus un lekcijas, prezentāciju, grupu darbus, individuālos darbus, kā arī studējošo iesaisti mācību procesa veidošanā. Tāpat studējošajiem ir iepriekš zināmas vērtēšanas metodes un kritēriji, kas ir skaidri aprakstīti augstskolas iekšējos normatīvos dokumentos. Nav saprotams, kā studentu centrētas izglītības pieeja ir ņemta vērā vērtējumu veidošanā, ņemot vērā to, ka studējošā atzīmes vairākosursos veido viens gala eksāmens, kurš daudzosursos ir definēts kā eseja. Tādā veidā studējošajiem nav pietiekošas iespējas savas zināšanas pierādīt citādākos pārbaudes veidos. Izveidotajos kursu aprakstos redzama uzlabojumu nepieciešamība, iekļaujot noteiktu informāciju, kā pārskatot vērtēšanas kritērijus (piemēram, 220.lpp., 231.lpp., 235.lpp. u.tml.), skaidri papildinot nepieciešamo literatūru (piemēram, 236.lpp. 269.lpp.). Tāpat arī no ekspertiem pieejamajiem dokumentiem, kā arī sarunas ar augstskolas pārstāvjiem nav skaidrs, vai studējošajiem tiek nodrošinātas pienācīgas iespējas sniegt atgriezenisko saiti.

RJA ir skaidri noteikts regulējums studentu imatrikulācijai, eksāmenu norisei, iekšējiem kārtības noteikumiem. Diplomā precīzi un skaidri atspoguļota nepieciešamā informācija. Savukārt studiju līgumā ietverts īpatnējs regulējums augstskolas-studējošā attiecībā, piemēram, nav skaidra nepieciešamība vākt studējošā sensitīvos datus (noteikts līguma 5.1. punktā), nav skaidrs regulējums par intelektuālā īpašuma izmantošanu (līguma 6.punkts), kā arī līgumā noteiktas iespējas mainīt studiju nosacījumus, šajā gadījumā studiju maksu (7.2.punkts), studējošā vārda, uzvārda, kvalifikācijas izmantošana bez studējošā piekrišanas (7.7.punkts).

Veidojot sekmīgu augstākās izglītības vidi, RJA tiek nodrošināti pienācīgi mācību resursi, kā arī atbalsts studējošajiem.

Kā norāda RJA, informācijas nodošana sabiedrībai notiek caur RJA mājaslapu, kurā atrodama informācija par RJA darbību, īstenotajām studiju programmām, uzņemšanas kritērijiem, pētniecību, bibliotēka u.tml.

Studiju programmas raksturojumā ļoti maz aprakstīta mācībspēku darbā pieņemšanas procedūra un viņu profesionālās pilnveides iespējas. Ņemot vērā programmas specifiku, saistībā ar tehnoloģiju jomu, būtu nepieciešamas noteiktas vadlīnijas, lai nerastos šaubas par pasniedzēju spēju aptvert ne tikai tiesību aspektus, bet arī tehnoloģiju jautājumus.

RJA noslēgta vienošanās ar Latvijas Universitāti (turpmāk – LU), kas nodrošina studējošo iespējas turpināt studijas LU gadījumā, ja RJA studiju programma tiek pārtraukta vai tai tiek anulēta licence, vai tā netiek akreditēta. Šādā gadījumā gan studijas LU varētu būt apgrūtinātas studējošajiem, ņemot vērā to, ka LU specialitāte ir nevis starptautiskās tiesības, bet gan nacionālās, kā arī LU maģistra studiju programma ir profesionāla nevis akadēmiska. Kā vēl vienu īpatnību jāpiemin vienošanos (pielikums nr.8) 3.2. punktu, kurā noteikts, ka attiecīgā augstākās izglītības iestāde (RJA vai Latvijas Universitāte) nepārņem saistības pret attiecīgo studiju programmu studējošajiem. Gadījumā, ja studiju programmas īstenošana tiek pārtraukta, studējošajiem tiek nodrošināta arī iespēja turpināt studijas citā RJA maģistrantūras programmā.

Secinājumi, norādot stiprās un vājās puses

Katrs attiecīgais studiju programmas pārvaldības aspekts, piemēram, pārvaldības efektivitāte, darba devēju iesaiste un studentu līdzdalība ir skaidri noteikts kādā dokumentā,

kas veido caurskatāmību, kā arī precīzi apraksta noteiktas funkcijas, uzdevumus, kā arī iespējas, ko var izmantot gan studējošie, gan mācībspēki, kā arī administrācijas personāls.

Studiju programmas stiprā puse ir skaidrs normatīvs regulējums, kurā skaidri definētas atbildības un pienākumi, kas nepieciešamas efektīvai pārvaldībai, kā arī izteiktas un nostiprinātas vērtības, ar kurām strādāt un uzlabot studiju procesu, piemēram, studentu centrēta izglītība, studentu iesaiste pārvaldībā, ikgadēja studiju programmas analīze un izvērtēšana. Studiju programmas vājā puse ir studentu centrētas izglītības pieejas iztrūkums, īpaši saistībā ar vērtējumu izlikšanu, kā arī atgriezeniskās saites veidošanu ar studējošajiem.

III. Studiju programmas resursi un nodrošinājums

Studiju programmas īstenošanai paredzētie resursi un nodrošinājums (arī filiālēs un tālmācības studiju formā, ja piemērojams) ir atbilstošs kvalitatīva, mūsdienu nozares tendencēm atbilstoša studiju procesa īstenošanai.

Novērtējot kritēriju, lūdzam analizēt šādus aspektus:

1. *Finanšu nodrošinājums;*
2. *Mācībspēku¹ nodrošinājums;*
3. *Iesaistīto struktūrvienību un nepieciešamā palīgpersonāla atbalsts;*
4. *Infrastruktūras un materiāltehniskais nodrošinājums;*
5. *Informatīvais nodrošinājums;*
6. *Metodiskais nodrošinājums.*

Analīze

RJA maģistra studiju programma „Tiesības un tehnoloģijas” finanšu nodrošinājums tiek plānots pēc studējošo studiju maksām, kas noteiktas 6500 EUR apmērā visu valstu pilsoņiem, veidojot grupas 20 studentu apmērā. Studējošo maksas ir norādīts kā vienīgais ienākumu pozīcijas elements. Studiju programmas raksturojumā norādītas arī izdevumu pozīcijas. Pēc sarunas ar RJA vadību secināms, ka, aptuveni rēķinot, puse no studējošiem būs vietējie studenti, savukārt otru pusi sastādīs ārzemju studenti. Galvenā mērķauditorija ir tiesību zinātņu bakalaura grādu ieguvuši absolventi, kas vēlas turpmāk specializēties tehnoloģiju jautājumos, kā datu aizsardzība, kibernetika u.tml. Skaidri redzams studiju programmas izmaksu aprēķins gadā, no kura lielāko daļu aizņem tieši akadēmiskā personāla darba algas fonds. Tāpat paredzēti līdzekļi vieslektoru uzturēšanās izmaksām, bibliotēkas fonda un izdales materiālu izmaksām, ēku uzturēšanas izmaksām, komandējumu, pakalpojumu un biroja izmaksām.

RJA iesniegumā norādīts dažāds mācībspēku skaits, kas piedalīsies programmas īstenošanā (piemēram, 18.lpp. norādīti 25 mācībspēki, savukārt 22.lpp. norādīti 20 mācībspēki). RJA piesaista tiesību jomu speciālistus ne tikai no Latvijas, bet arī no ārvalstīm, kā arī tiek pieaicināti dažādi vieslektori, lai lasītu lekcijas par dažādām specifiskām tēmām. Kopumā plānoti deviņi vieslektori, no kuriem septiņiem ir doktora grāds. Mācībspēki pārsvarā saistīti ar tiesību jomu, savukārt tehnoloģiju jomas mācībspēki studiju programmas īstenošanā tiešā veidā nav iesaistīti. Daļēji šis jautājums risināts, piesaistot tos mācībspēkus, kas savā praksē ir saistīti ar tehnoloģijām, to attīstību un tiesību jomām, kuras tas skar. Studiju programmas saturā ir liels to studiju kursu (līdz ar to arī mācībspēku) īpatsvars, kas vairāk saistīti ar

¹ Šajā dokumentā lietotais termins “mācībspēki” ir attiecināms uz attiecīgās augstskolas/ koledžas akadēmisko personālu un viesprofesoriem, asociētajiem viesprofesoriem, viesdocentiem, vieslektoriem un viesasistentiem.

tiesību un finanšu jautājumiem. Pēc sarunas ar studiju programmas direktoru secināms, ka lielo tiesību un finanšu studiju kursu īpatsvaru nosaka B daļa, kas kopīga visiem RJA maģistrantūras studiju programmās studējošajiem. Studiju programmas īstenošanā tiks iesaistīti trīs profesori, trīs asociētie profesori, viens docents, viens lektors, kā arī trīs doktoranti, no tiem astoņi ir ievēlēti RJA, savukārt divpadsmit mācībspēkiem nav ievēlēšanas statusa augstskolā. Informācija par mācībspēkiem ir vispārīga, kā arī vietām neprecīza, piemēram, norādot publikācijas, kas nav atbilstošās jomās. Vērtējot mācībspēkus kopsakarā ar studiju programmas mērķi (aprakstīts raksturojuma 29.lpp.) secināms, ka ar šādiem kursiem un šādiem mācībspēkiem tajos nav iespējams pilnvērtīgi sasniegt noteikto studiju programmas mērķi, kas definēts kā „sniegt padziļinātu izpratni par nozīmīgākajām tendencēm tehnoloģiju jomā”, bet ir iespējams sasniegt tikai otru daļu, kas ir padziļināta izpratne par attīstību publisko un privāto tiesību jomā. Studiju programmai definēti pieci mērķi (aprakstīts raksturojuma 30.lpp.), kuros liels uzsvars ir likts uz izpratni par tehnoloģijām. Studiju programmai piesaistītie mācībspēki vairāk atbilst finanšu jomai, kas ir arī pamata izvēle studiju programmas B daļā. Kā noskaidrots ekspertu vizītes laikā augstskola šo problēmu plāno risināt, piesaistot viesprofesorus.

Lai veiksmīgi īstenotu studiju programmu, tiek iesaistīts gan iepriekš minētais akadēmiskais personāls, kā arī administratīvais personāls. Studiju daļa nodrošina nepieciešamo atbalstu studentiem, t.i., sniedz konsultācijas, informē par lekciju grafiku, nodrošina informatīvo atbalstu mācībspēkiem, nodrošina informācijas apriti informatīvajā sistēmā. Studentu elektronisko darba vidi, kā arī citu tehnisko atbalstu nodrošina IT pakalpojumu sniedzējs. Nepieciešamos materiālus nodrošina bibliotēka. Veiksmīgai studiju norisei tiek piesaistīts arī ERASMUS koordinators. Tāpat tiek iesaistīts nekustamā īpašuma apsaimniekotājs.

Augstskolā ir arī studiju programmas īstenošanai nepieciešamais infrastruktūras un materiāltehniskais nodrošinājums. Studentiem pieejamas auditorijas, kas ir aprīkotas ne tikai ar mācību vajadzībām nepieciešamajiem galdiem un krēsliem, bet arī ar multimediju iekārtām, stacionāro prezentācijas tehniku. Viss augstskolas personāls, t.i., akadēmiskais, vispārīgais un studējošie, var izmantot gan studiju telpas, gan datorklasi, tāpat arī bibliotēku. Tāpat augstskola nodrošina interneta pieslēgumu, ka arī pieeju iekšējām informatīvajām sistēmām, kurās pieejami studiju materiāli, kā arī iekšējie normatīvie dokumenti un datubāzes.

Bibliotēkā ir pieejama nepieciešamā tiesību zinātņu literatūra, galvenokārt starptautisko tiesību nozaru, tāpat pieejamas vairākas nepieciešamās datubāzes. Bibliotēka ir pieejama septiņas dienas nedēļā, tajā atrodas arī lasītava, tiek nodrošināti vairāki datori. RJA sadarbības līguma ietvaros nodrošina studējošajiem iespēju izmantot arī Rīgas Ekonomikas augstskolas un Latvijas Universitātes bibliotēkas resursus, kā arī datu bāzes. Bibliotēkā ir pieejami daži izdevumi, kas saistīti ar tehnoloģiju jomu, pārsvarā tikai skatot to kontekstā ar tiesībām un atsevišķām to formām, kā kibernetizāciju, datu aizsardzība u.tml. Trūkst vispārējas literatūras tehnoloģiju jomā.

RJA ir izstrādāti vairāki iekšējie normatīvie akti, kā uzņemšanas noteikumi, Studentu iekšējās kārtības noteikumi, Eksāmenu nolikums, Maģistra darba sagatavošanas rokasgrāmata. Visi dokumenti ir brīvi pieejami RJA studējošajiem, akadēmiskajam un vispārējam personālam.

Secinājumi, norādot stiprās un vājās puses

Studiju programmai „Tiesības un tehnoloģijas” kopumā ir nepieciešamie resursi un nodrošinājums tās īstenošanai. Kā stiprās puses noteikti jāatzīmē mācībspēki, kas ir savu

tiesību jomu speciālisti ar plašu pieredzi, kā arī piesaistītie jaunie mācībspēki. Bibliotēkā ir pieejami plaši resursi, īpaši starptautisko tiesību jomā, sākot ar mācību literatūru, beidzot ar publikācijām un datubāzēm. Pozitīvi vērtējama sadarbība ar Rīgas Ekonomikas augstskolu un Latvijas Universitāti, kuras ietvaros ir piesaistīti zinoši un pieredzes bagāti pasniedzēji, ka arī studējošajiem ir iespēja izmantot šo augstāko izglītības iestāžu resursus, ka bibliotēku un datubāzes. Ir skaidri izveidots un pieejams metodiskais nodrošinājums, tai skaitā nolikumi, kas saistīti ar studiju procesu, studentu pienākumiem un tiesībām, augstskolas sistēmu, tādā veidā veicinot caurskatāmību, kā arī skaidrus kritērijus noteiktiem apstākļiem. Savukārt programmas vājās puses ir mācībspēku trūkums ar pieredzi tieši tehnoloģiju jomā, tāpat vispārīgo materiālu par tehnoloģijām neesamība bibliotēkā.

IV. Studiju programmas saturs un īstenošanas mehānisms

Studiju kursu saturs un studiju programmas plāns atbilst nozares prasībām un aktualitātēm. Paredzētais studiju programmas īstenošanas mehānisms (arī tālmācības studiju formā, ja piemērojams) atbilst studiju programmas izvirzītajiem mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem, studentcentrētas izglītības principiem. Mācībspēku un studējošo zinātniskā darbība, pētniecība un/vai mākslinieciskā jaunrade ir sasaistīta ar studiju programmas mērķi un sasniedzamajiem rezultātiem, studiju kursu saturu.

Novērtējot kritēriju, lūdzam analizēt šādus aspektus:

- 1. Studiju programmas saturs;*
- 2. Studējošo prakses nodrošinājums;*
- 3. Studiju programmas īstenošanas mehānisms;*
- 4. Zinātniskā darbība, pētniecība un/vai mākslinieciskā jaunrade.*

Analīze

Atbilstoši RJA studiju programmas raksturojumā norādītajam, studiju programmas izveidē notikušas konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm, ZAB Cobalt, ZAB Sorainen, Accenture, Vortex, Valsts pārvaldes institūcijām un nevalstiskajām organizācijām, kas ir apliecinājušas šādas programmas aktualitāti.

Programmas raksturojumā norādīts, ka programma sagatavos speciālistus, kas varēs veiksmīgi rīkoties ne tikai reglamentējošajā, bet arī tehnoloģiju vidē. Programma veidota juristiem, uzņēmējiem, IKT nozares speciālistiem, kā arī publiskā sektora pārstāvjiem un rīcībpolitikas veidotājiem.

Raksturojumā uzsvērts, ka programma ir starpdisciplināra, jo ietver virzienam atbilstošu tiesību zinātņu kursu apguvi vietējās un starptautiskajās tiesībās un kursu apguvi tehnoloģijās, nodrošinot teorētiskās un praktiskās zināšanas un kompetences, lai efektīvi spētu pētīt un risināt problēmas dažādās ar tiesībām un tehnoloģijām savstarpēji saistītās jomās.

Kā programmas pamatuzdevumi minēti – uzlabot juristu zināšanas par attiecīgo tiesību jomu attīstību un nodrošināt, ka uzņēmējdarbības un tehnoloģiju sektorā strādājošie izprot tiesisko regulējumu un iespējamās ierobežojumus, ko šis regulējums var radīt produktiem, pakalpojumiem vai iespējamo biznesa ideju īstenošanai.

Saskaņā ar raksturojumā norādīto, programmas plānotie rezultāti ir izpratnes radīšana par programmas laikā apgūtajām tiesību jomām, saņemot teorētisko zināšanu bāzi par programmas pamata aspektiem un saistītajiem tiesību jautājumiem.

Līdz ar to studiju programmas saturs un īstenošanas mehānisms izvērtējams, ievērojot programmas raksturojumā norādīto par programmas aktualitāti, plāniem attiecībā uz juristu, uzņēmēju, IKT nozares speciālistu, kā arī publiskā sektora un rīcībpolitikas veidotāju sagatavošanu ar teorētiskām un praktiskām zināšanām un kompetencēm, lai efektīvi spētu pētīt un risināt problēmas, iegūt papildus zināšanas un apzināties tiesisko regulējumu un iespējamos ierobežojumus darbībai ar tehnoloģijām. Programmas saturs un īstenošanas mehānisms izvērtējams arī, ievērojot intervijās norādīto attiecībā uz programmas aktualitāti, izstrādi un sasniedzamajiem mērķiem.

Vērtējumā jānorāda uz šādiem aspektiem saistībā ar pieteikto programmu:

Pirmkārt, veidojot programmu atbilstoši nozares aktualitātei un plānojot sagatavot speciālistus no dažādām nozarēm (juridiskā, IT, valsts sektors, uzņēmējdarbības uzsācēji) būtu skaidri definējami mērķi katrā no šīm jomām, ne tikai vispārīgi programmas mērķi, tādējādi radot skaidru programmas satura sasaisti ar sasniedzamajiem mērķiem. Piemēram, ja programma daļēji ir domāta uzņēmējdarbības uzsācējiem, kas darbojas tehnoloģiju nozarē, tad, veidojot studiju programmas saturu, apsverams ir jautājums, ar kādām juridiskām problēmām uzņēmējdarbības uzsācēji saskaras un attiecīgi veidojams programmas kurss par tehnoloģiju uzņēmumu kā *start-up*.

Otrkārt, programmas nepieciešamība pamatota ar palielinātu vajadzību pēc juristiem ar dziļu izpratni par tehnoloģijām, bet programmā iztrūkst kursu, kas vērsti uz vienotas izpratnes radīšanu par tehnoloģijām un to darbību. Šobrīd iztrūkst kursa, kas sasaistītu tehnoloģiju jomu ar juridisko jomu. Kā noskaidrojās interviju laikā, šo aspektu ir plānots risināt ar vieslekcijām. Tomēr, ja viens no programmas mērķiem ir nodrošināt juristiem izpratni par tehnoloģijām un tādējādi palīdzēt risināt praktiskas problēmas, tad ir jāvērtē šāda kursa nepieciešamība.

Treškārt, programmā plānots sagatavot arī publiskā sektora darbiniekus, kas darbotos tehnoloģiju jomā. Kā rāda praktiskā pieredze ar dažādu e-risinājumu izstrādi, būtiski nodrošināt, ka publiskā sektora darbiniekiem ir izpratne par programmatūras izstrādes menedžmentu un publisko iepirkumu procesu, it īpaši, tehnisko specifikāciju veidošanu un formulēšanu. Šāds aspekts šobrīd programmā nav ietverts. Minētais attiecībā uz programmatūras izstrādes menedžmentu būtu attiecināms arī uz uzņēmējdarbības uzsācējiem.

Ceturtkārt, vērtējot programmas kursus kopsakarā un arī diskutējot ar kursu pasniegšanā iesaistītajiem pasniedzējiem, būtu nepieciešams nodrošināt lielāku kursu sasaisti un integrētību, skaidri norādot un paskaidrojot studentiem, kā attīstīsies viņu izpratne par tehnoloģiju vai juridiskiem jautājumiem un kādas zināšanas un iemaņas tiks nodrošinātas katrā no kursiem. Izvērtējams arī jautājums, vai nepastāv nepieciešamība pēc atsevišķa kursa, kurā analizēta tehnoloģiju ietekme uz dažādām juridiskajām profesijām.

Piektkārt, uzmanība jāpievērš šobrīd piedāvātajiem kursu aprakstiem un to aktualitātei, atjaunojot izmantojamus materiālus un avotus.

Piemēram:

- IntellectualPropertyLaw&Technology – literatūra 2002-2011. gads [218.lpp.]
- E-Commerce – avoti 2009-2011. gads pirms jaunās E-komercijas direktīvas pieņemšanas, atsauc uz ļoti vispārīgu avotu - Murray, 2016
- DataProtection – 2013-2015. gada literatūra, kas lielākoties vairs nav aktuāla Regulas kontekstā [215.lpp.]

Sestkārt, kursā Cybercrime jāvērtē jautājums par digitālo pierādījumu nodrošināšanu, iegūšanu, attiecināmību un ar to saistītajiem problēmjautājumiem. Minētais nošķir

kibernoziņumus no citiem noziedzīgiem nodarījumiem un prasa īpašas prasmes un iemaņas.

Septītkārt, attiecībā uz studiju programmas īstenošanas nodrošināšanu jānorāda, ka no kursa aprakstiem šobrīd iespējams secināt, kādu informācijas un zināšanu apjomu plānots nodrošināt studentiem. Tomēr, ievērojot norādītos programmas mērķus, kursu apraksti būtu papildināmi ar norādēm, kā konkrētā kursa ietvaros plānots īstenot norādītos programmas pamatuzdevumus un nodrošināt plānotos rezultātus attiecībā uz programmā iesaistītajiem studentiem.

Visbeidzot, diskusijās ar programmas vadību tika norādīts, ka pētnieciskos aspektus studiju programmas ietvaros plānots sasniegt ar maģistru darbu palīdzību. Ievērojot maģistru darba izstrādei veltīto kredītpunktu skaitu, ir pamats uzskatīt, ka darbu izstrādes rezultātā, nodrošinot adekvātu darbu vadīšanu un nozares iesaisti, varētu veidoties zinātniski pētniecisks materiāls.

Secinājumi, norādot stiprās un vājās puses

Programma veidota atbilstoši industrijas pieprasījumam ar mērķauditoriju – juristi, uzņēmēji, IKT nozares speciālisti, publiskā sektora pārstāvji un rīcībpolitikas veidotāji. Minētais atbilst RJA programmu starpdisciplinārajam raksturam. Tomēr ieteicams izvērtēt papildu konkrētas industrijas un studējošo vajadzības apmierinošu kursu ietveršanu programmā, kā arī nodrošināt lielāku kursu sasaisti un savstarpējo integrāciju. Kursu apraksti un pasniedzēju pieredzes apraksti liecina par izpratni par juridiskām tēmām. Savukārt tehnoloģiju tēmu ietvaros kursu pasniedzēji plāno piesaistīt vieslektorus. Ieteicams izvērtēt, vai kursu aprakstos ir ietverti visi konkrētajā tēmā aktuālie jautājumi un atsevišķus kursu aprakstus aktualizēt. Pozitīvi vērtējams RJA nodoms nodrošināt pētnieciskos aspektu ar maģistru darbu palīdzību, attīstot diskusiju un izpēti par programmas ietvaros aktuālām tēmām.

V. Absolventu nodarbinātības perspektīvas

Absolventu nodarbinātības perspektīvas ir balstītas darba tirgus pieprasījumā, ko apliecina atbilstošās nozares darba devēji, kā arī atbilst vidējā un ilgtermiņa darba tirgus attīstības tendencēm un nākotnē nepieciešamajām prasmēm un kompetencēm.

Novērtējot kritēriju, lūdzam analizēt šādus aspektus:

- 1. Absolventu nodarbinātības perspektīvu atbilstība vidējā un ilgtermiņa darba tirgus un nozares pieprasījumam;*
- 2. Absolventu iegūto prasmju un kompetenču atbilstība vidējā un ilgtermiņa darba tirgus un nozares attīstības tendencēm.*

Analīze

RJA iesniegumā un arī sarunās ar ekspertiem tiek pietiekami pārlicinoši pamatots, kāpēc pieaugs nepieciešamība pēc juristiem, kas specializējušies tādās jomās kā intelektuālais īpašums, personas datu aizsardzība, kiberdrošība, elektroniskā komercija, ar tehnoloģiju jomu saistītu līgumu sastādīšana.

Var piekrist, ka absolventu nodarbinātības perspektīvu vidējā un ilgtermiņa darba tirgū nodrošinās ne tikai tehnoloģijas nozares attīstība, bet arī nepieciešamība valstij tiesiski noregulēt personu attiecības, kuras izcelsies no tehnoloģiju izmantošanas. Papildus norādāms, ka RJA studiju programmā paredzētā maģistra darba izstrāde un tā aizstāvēšana programmas noslēgumā sniedz lielākas iespējas absolventam darba tirgū. Maģistra darba

izstrāde ne tikai sniedz jaunas oriģinālas zinātniskas atziņas attiecīgajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē, bet arī ļauj absolventam padziļināti izpētīt un iegūt zināšanas par darba tirgū aktuālu jautājumu (tēmu).

Nozares pieprasījumu un absolventu nodarbinātības perspektīvu aplēcināja ekspertu saruna ar darba devējiem, kuri apstiprināja, ka jau šobrīd nepieciešami juristi ar zināšanām tehnoloģijās.

RJA studiju programmas absolventu nodarbinātības perspektīvas sniegtas par Latviju, atsaucoties uz Latvijas Ekonomikas ministrijas Informatīvo ziņojumu par darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozēm laika periodam līdz 2022. gadam un Latvijas IKT pakalpojumu eksporta attīstību, lai gan augstskolas stratēģija ir piesaistīt arī ārvalstu studentus, no kuriem vismaz daļa atgriezīsies savā mītnes valstī. Ārvalstu, kaut vai Lietuvas un Igaunijas, darba tirgus nav analizēts. Vienlaikus būtu pamatoti pieņemt, ka arī citās valstīs iegūtās zināšanas būtu noderīgas, jo tehnoloģijas ir universālas un RJA skatīsies uz tām caur starptautiskajām tiesībām un Eiropas Savienības tiesībām.

RJA iesniegumā par programmu "Tiesības un tehnoloģijas" norādīts, ka mācību saturs un studiju metodes ir veidotas tā, lai studenti pilnveidotu konkrētas prasmes un kompetences. Minētās prasmes un kompetences ir nepieciešamas un atbilst ilgtermiņa darba tirgus, nozares attīstības tendencēm. Par nozīmīgu, vadoties no darba devēju viedokļa, ir jāmin absolventu spēju formulēt un kritiski analizēt juridiskas un tehnoloģiju problēmas akadēmiskā un profesionālā formātā un spēju izprast tehnoloģiju ietekmi uz notiekošo juridiskajā jomā.

Var atzīt, ka RJA ir pamatojusi absolventu iegūto prasmju un kompetenču atbilstību darba tirgus un nozares attīstības tendencēm. Juristi un uzņēmēji apgūs zināšanas par esošo tiesisko regulējumu un veidos dziļāku kritisku izpratni, lai apzinātos, kas nākotnē gaidāms tiesību un tehnoloģiju jomā.

Ekspertu sarunā ar darba devējiem tika noskaidrots, ka darba devēji uzskata, ka programmas absolventiem būs tieši tādas prasmes un kompetences, kas tiem ir nepieciešamas ikdienas darbībā.

Iepriekš minēto apstiprina arī tas, ka darba devēji bija iesaistīti programmas izstrādē un to viedoklis ir ņemts vērā programmas kursu izstrādē. Tajā pašā laikā darba devēji un arī augstskolas pasniedzēji atzina, ka studiju programmas saturā būtu jāiekļauj arī studiju kursu "Ievads tehnoloģijās". Šāds kurss sniegtu pamatzināšanas par konkrētu tehnoloģiju un sistēmu darbību, kas nepieciešams, lai arī izprastu tiesības.

Secinājumi, norādot stiprās un vājās puses

Absolventu nodarbinātības perspektīvas atbilst vidējā un ilgtermiņa darba tirgus un nozares pieprasījumam un absolventa iegūtās prasmes un kompetences atbilst vidējā un ilgtermiņa darba tirgus un nozares attīstības tendencēm.

Stiprās puses ir tādas, ka programma veidota tiesību un tehnoloģiju jomās, kuru nozīme ne tikai saglabāsies, bet turpinās pieaugt personu attiecībās, un programma izstrādāta un tās attīstībā plānots turpināt sadarboties ar darba devējiem un tirgus dalībniekiem. Vājās puses ir tādas, ka absolventu prasmes un kompetences tieši tehnoloģiju jomā varētu būt nepietiekamas un studiju programmas raksturojumā un interviju laikā sniegtas absolventu nodarbinātības perspektīvas par Latviju, lai arī RJA stratēģijas mērķis ir piesaistīt arī ārvalstu studentus.

VI. Studiju programmas atbilstība normatīvo aktu prasībām

Nr.p.k.	Kritērijs	Atbilst	Neatbilst	Atbilst daļēji	Pamatojums
1.	Ja akadēmiskajā studiju programmā paredzēts, ka studēs mazāk nekā 250 pilna laika studējošo, ir saņemts attiecīgs Augstākās izglītības padomes atzinums atbilstoši Augstskolu likuma 55. panta otrajai daļai	X			Ir saņemts Augstākās izglītības padomes atzinums.
2.	Dokumenti, kas apliecina, ka studiju programmas pārtraukšanas gadījumā, augstskola vai koledža nodrošinās attiecīgās studiju programmas studējošajiem iespēju turpināt izglītības ieguvu citā studiju programmā vai citā augstskolā vai koledžā (finansiālais pamatojums vai līgums ar citu akreditētu augstskolu vai koledžu)	X			Rīgas Juridiskā augstskola ir noslēgusi vienošanos ar Latvijas Universitāti, kas paredz, ka gadījumā, ja studiju programmas īstenošana tiek pārtraukta vai, ja augstskolas rīcības dēļ tā netiek akreditēta vai licence anulēta, studējošajiem būs iespējas turpināt studijas Latvijas Universitātes maģistra studiju programmā "Tiesību zinātnes". Vienošanās kopija ir pievienota pieteikuma Pielikumā Nr.8.
3.	Mācībspēku kvalifikācija atbilst studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos izglītības jomā, tajā skaitā akadēmiskās studiju programmas īstenošanā piedalās vismaz pieci profesori un asociētie profesori kopā, kuri ir ievēlēti akadēmiskajos	X			Apstiprinājums gūts no RJA iesnieguma par studiju programmu ietvertās informācijas, tostarp mācībspēku CV, un pēc ekspertu sarunas ar mācībspēkiem. Ekspertu sarunās ar pasniedzējiem gūts arī apstiprinājums, ka

	amatos attiecīgajā augstskolā, izņemot Augstskolu likuma 55. panta otrajā daļā paredzētos gadījumus				pasniedzēji piesaistīs vieslektorus tehnoloģiju jomā.
4.	Katram akadēmiskā personāla pārstāvim pēdējo sešu gadu laikā ir publikācijas recenzējamās izdevumos, tai skaitā starptautiskos (ja nostrādāts īsāks laikposms, publikāciju skaits ir proporcionāls nostrādātajam laikam) vai mākslinieciskās jaunrades sasniegumi (piemēram, izstādes, filmas, teātra izrādes un koncertdarbība), vai piecu gadu praktiskā darba stāžs (izņemot stāžu studiju programmas īstenošanā) saskaņā ar Augstskolu likumu	X			Apstiprinājums gūts no RJA iesnieguma par studiju programmu ietvertās informācijas, tostarp mācībspēku CV, un pēc ekspertu sarunas ar mācībspēkiem. Ekspertu sarunās ar pasniedzējiem gūts arī apstiprinājums, ka pasniedzēji piesaistīs vieslektorus un izmantos to publikācijas un ieteiktos materiālus tehnoloģiju jomā.
5.	Mācībspēku valodas prasmju līmenis atbilst vismaz B2 līmenim atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļvietnē www.europass.lv), ja studiju programmu vai tās daļu paredzēts īstenot svešvalodā	X			RJA iesniegumam par studiju programmu pievienoti mācībspēku apliecinājumi par angļu valodas prasmi atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem.
6.	Studiju programma atbilst valsts akadēmiskās izglītības standartam vai profesionālās augstākās izglītības standartam	X			Atbilst Ministru kabineta 2014. gada 13. maija noteikumiem Nr.240 "Noteikumiem par valsts akadēmiskās izglītības standartu".
7.	Ja pēc studiju programmas apgūšanas tiek piešķirta profesionālā kvalifikācija, programma atbilst profesiju standartam un profesionālajai kvalifikācijai atbilstošais profesijas standarts ir spēkā esošs	-	-	-	Kritērijs nav attiecināms uz licencēšanai pieteikto studiju programmu.
8.	Studiju kursu aprakstos iekļauta visa nepieciešamā informācija, un studiju kursu apraksti un studiju materiāli ir sagatavoti visās valodās, kurās studiju programma tiek īstenota	X			Ir sniegti visu studiju kursu apraksti angļu valodā.
9.	Studiju līguma paraugs atbilst studiju līgumā obligāti ietveramajiem nosacījumiem	X			Atbilst Ministru kabineta 2007. gada 23. janvāra noteikumiem Nr.70

					“Studiju līgumā obligāti ietveramajiem noteikumi”.
10.	Par studiju programmas apgūšanu izsniedzamā diploma un tā pielikuma paraugs atbilst kārtībai, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus	X			Atbilst Ministru kabineta 2013. gada 16.aprīļa noteikumiem Nr.202 “Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus”.

VII. Novērtējums

Kopsavilkums un secinājumi par studiju programmu, ņemot vērā gan studiju saturu (I-V nodaļa), gan atbilstības (VI nodaļa) vērtējumu.

Ekspertu grupa, izskatot un izvērtējot RJA iesniegumu, tā papildinājumus un pielikumus, kā arī vizītes laikā augstskolā iegūto informāciju, nonāca pie sekojošiem secinājumiem:

I. Studiju programmas izveides pamatojums un atbilstība studiju virzienam un augstskolas vai koledžas stratēģijai

Var secināt, ka licencēšanai pieteiktā studiju programma atbilst RJA studiju virzienam un stratēģijai. Augstskola ir sniegusi pietiekamu pamatojumu studiju programmas izveides nepieciešamībai. Studiju programma “Tiesības un tehnoloģijas” neapšaubāmi atbilst nozares tendencēm Eiropas Savienībā. Vienlaikus nav pietiekami izvērstas studiju programmas attīstības perspektīvas.

II. Studiju programmas pārvaldība

Kopumā studiju programmas pārvaldība ir apmierinoša, tā ir skaidri definēta dažādos RJA izveidotos dokumentos, studiju programmā iesaistīts gan augstskolas akadēmiskais un vispārējais personāls, kā arī studējošie, tāpat ir iesaistīti darba devēji, piesaistot tos gan programmas izveidošanā, kā arī īstenošanā kā vieslektorus. Šobrīd nav skaidrs mehānisms atgriezeniskās saites veidošanai ar studējošajiem, kas rada bažas par studentu iesaistes studiju programmas pilnveidē iespējām. Nav skaidri izveidotas politikas studentu centrētas izglītības sakarā, kas varētu veicināt studējošo izpratni par studiju programmā apgūstamo.

Kopumā nav skaidra augstskolas vēlme studiju programmu definēt kā „Tiesības un tehnoloģijas”. Lai gan joma ir atbalstāma un nepieciešama, tomēr, aplūkojot studiju kursu

(īpaši studiju programmas B daļā), kā arī pasniedzēju kvalifikāciju, rodas jautājumi par „tehnoloģiju” nepieciešamību kā programmas nosaukumā, tā grādā. Kā arī, piemēram, Tartu Universitātē ir līdzīga programma, kurā ir lielāks uzsvars uz tehnoloģijām un to attīstību arī pašos kursos, gan programmas nosaukums, gan grāds ir tikai tiesību jomā.

III. Studiju programmas resursi un nodrošinājums

RJA studiju procesa nodrošināšanai ir pietiekoši daudz nepieciešamo resursu, kā mācībspēku nodrošinājums, struktūrvienībām un palīgpersonāla atbalsts, tāpat arī infrastruktūras un materiāltehniskais nodrošinājums. RJA izveidotais metodiskais nodrošinājums palīdz studiju procesa caurskatāmībai un veicina izpratni par studiju procesa veidojošiem aspektiem. Nav skaidrs finanšu nodrošinājums, tā kā vienīgā pozīcija ieņēmumos ir studiju maksas, kas salīdzinot ar citām līdzīgām augstākajām izglītības iestādēm, ņemot vērā to studiju programmas un mērķauditoriju, varētu radīt problēmas studējošo piesaistei. Šaubas rada studiju programmā iesaistīto mācībspēku atbilstība programmā izskatīt tehnoloģiju jautājumus. Ņemot vērā studiju programmas mērķi, kurā likts liels uzsvars uz padziļinātu izpratni par tehnoloģijām un to attīstību, kā arī to, ka zināšanas par tehnoloģijām pārsvarā plānotas nodrošināt ar vieslektoru palīdzību, vēl aktuālās kļūst jautājums par jēdziena „tehnoloģijas” ietveršanu studiju programmas nosaukumā un grādā. Savukārt, apskatot B daļas kursus, secināms, ka lielākā daļa pasniedzēju ir speciālisti finanšu, ne tehnoloģiju jomā, kas atbilst viņu docēto kursu nosaukumiem, bet ne programmai un tās mērķim kopumā.

IV. Studiju programmu saturs un īstenošanas mehānisms

Programma veidota atbilstoši industrijas pieprasījumam ar mērķauditoriju – juristi, uzņēmēji, IKT nozares speciālisti, publiskā sektora pārstāvji un rīcībpolitikas veidotāji. Kursu apraksti un pasniedzēju pieredzes apraksti liecina par izpratni par juridiskām tēmām un vieslektoru iesaisti tehnoloģiju tēmās. RJA plāno nodrošināt pētnieciskos aspektu ar maģistru darbu palīdzību, attīstot diskusiju un izpēti par programmas ietvaros aktuālām tēmām.

V. Absolventu nodarbinātības perspektīvas

No RJA iesnieguma, kā arī informācijas, ko eksperti uzzināja RJA vizītes laikā, ir gūta pārlicība par studiju programmas absolventa nodarbinātības iespēju Latvijā atbilstoši vidējā un ilgtermiņa darba tirgus un nozares pieprasījumam. Tomēr vērā ņemams apstāklis, ka RJA mērķis ir piesaistīt arī ārvalstu studentus, kuri veidotu būtisku daļu no visiem studentiem.

Pašreiz nav gūstams priekšstats par studiju programmas absolventu nodarbinātības perspektīvām to valstu tirgos, no kurām ieradīsies RJA ārvalstu studenti.

VI. Studiju programmas atbilstība normatīvo aktu prasībām

RJA pieteiktā studiju programma atbilst normatīvo aktu prasībām un var tikt īstenota.

VIII. Rekomendācijas

*Rekomendācijas licencēt vai nelicencēt studiju programmu pamatojums.
Rekomendācijas studiju programmas pilnveidei vai trūkumu novēršanai (īstermiņa un ilgtermiņa).*

Ievērojot atzinuma iepriekšējās nodaļās minētos ekspertu novērojumus un secinājumus, eksperti rekomendē licencēt RJA akadēmisko maģistra studiju programmu “Tiesības un tehnoloģijas”. Rekomendācijas pamatā ir informācija, kas ietvertas RJA iesniegumā par studiju programmu, kā arī ekspertu vizītes laikā RJA iegūtā informācija.

Eksperti vēlas sniegt rekomendācijas licencēšanai pieteiktās programmas uzlabošanai nākotnē. Eksperti uzskata, ka RJA iniciatīva veidot studiju programmu, kurā aplūkotas tiesības un tehnoloģijas savstarpējā mijiedarbībā, ir ļoti pareiza un atbalstāma. Lai arī licencēšanai pieteiktajā studiju programmā ir nepilnības, tai noteikti ir izaugsmes potenciāls, kas pamatojas uz augstskolas gatavību īstenot studiju programmu un iesaistītā akadēmiskā personāla motivāciju.

Īstermiņa rekomendācijas licencējamai studiju programmai ir tādas, kuras vajadzētu īstenot, vēlākais, līdz studentu uzņemšanas uzsākšanai studiju programmā. Savukārt ilgtermiņa rekomendācijas būtu īstenojamas ilgākā laika posmā līdz akreditācijas termiņa beigām.

Ekspertu rekomendācijas akadēmiskās maģistra studiju programmas pilnveidei īstermiņā:

1. Izvērtēt iespēju studiju programmā iekļaut kursu par ievadu tehnoloģijās un nodrošināt studiju programmā iesaistīto mācībspēku lielāku specializāciju tehnoloģiju tiesībās;
2. Veikt izvērtējumu par studiju kursu atbilstību studentu vajadzībām atkarībā no tā, kādu nozari pārstāv students;

3. Atbilstoši atzinuma IV sadaļā minētajam, pārskatīt un atjaunot kursu aprakstus atbilstoši programmas mērķiem, studentiem attīstāmajām prasmēm un avotu un materiālu aktualitātei;
4. Savstarpēji integrēt studiju programmu un kursus (A un B daļas), radot studentiem skaidru priekšstatu, kā attīstīsies studentu izpratne par tiesībām un tehnoloģijām;
5. Pārdomāt iespējamo tādu kursu izveidi, kas vairāk sasauktos ar tehnoloģijām, iespējams pārveidot studiju programmas B daļā pieejamos studiju kursus, uzsverot studiju programmas tehnoloģiju aspektu.

Ekspertu rekomendācijas akadēmiskās maģistra studiju programmas pilnveidei ilgtermiņā:

1. Izstrādāt studiju programmas SVID analīzi, lai to varētu izmantot studiju programmas attīstības perspektīvas novērtēšanai;
2. Sagatavot prognozi, kuru ārvalstu studenti varēti izvēlēties RJA studiju programmu un cik no ārvalstu studentiem varētu būt ieinteresēti startēt Latvijas darba tirgū un kāda būtu Latvijas darba devēju interese nodarbināt ārvalstu absolventus. Sagatavot prognozi par absolventu nodarbinātības perspektīvām tajās ārvalstīs, no kurām visvairāk varētu izvēlēties RJA studiju programmu;
3. Izveidot ilgtspējīgu stratēģiju studentu piesaistei un konkurētspējas nodrošināšanai ar citām augstskolām, īpaši Tartu Universitāti;
4. Izvērtēt nepieciešamību ieviest programmā kursu, kurā tiek apskatītas nākotnē prognozējamās izmaiņas visās juridiskajās profesijās, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību;
5. Izstrādāt konceptu studentu centrētas izglītības pieejai RJA studiju programmās, lai uzlabotu studiju kvalitāti un mācīšanās procesu, saskaņā ar ESG;
6. Nodrošināt atgriezeniskās saites izveidi ar studējošajiem par studiju programmu un tās attīstību;
7. Turpināt papildināt bibliotēkā pieejamo mācību materiālu tieši saistībā ar tiesībām tehnoloģiju aspektā;
8. Pārdomāt studiju maksas apmēru kā vienīgo ieņēmumu daļu, ņemot vērā iespējamo konkurenci līdzīgās programmās ārvalstīs, kurās studiju maksa ir pat trīs reizes mazāka.